

УДК 316.48:303.4

*Стаднійчук Р.,
доктор філософії, докторант,
Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая*

МЕТОДИ ОЦІНКИ ГЛИБИНИ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

У сучасному суспільстві соціальні конфлікти все частіше виступають не поодинокими випадками напруження, а системними процесами, що визначають вектор розвитку соціальних, економічних та політичних структур. Зростаюча складність соціальних взаємодій, зумовлена глобалізацією, цифровізацією та кризовими явищами в політико-економічному просторі, вимагає пошуку нових підходів до розуміння конфліктної динаміки. У цьому контексті особливого значення набуває категорія глибини конфлікту, яка все частіше визначається як ключовий показник його складності, потенціалу до ескалації та здатності трансформувати соціальне середовище.

Попри високу теоретичну цінність поняття глибини конфлікту, воно залишається недостатньо розробленим в науковій літературі. Існуючі дослідження часто обмежуються аналізом окремих аспектів конфлікту – його причин, типології або форм прояву. Натомість ігноруються міжфакторні взаємозв'язки, які формують реальну конфігурацію конфліктної ситуації. У цьому зв'язку актуальним є впровадження інтегрального підходу, який дозволяє не лише зафіксувати окремі характеристики конфлікту, а й узагальнити їх у єдиний стандартизований показник.

Інтегральний індекс глибини конфлікту (ІГК) є спробою формалізувати багатовимірне явище через обчислення індикатора, що відображає рівень конфліктної напруги у суспільстві. У науковій моделі, що нині активно обговорюється, пропонується оцінювати глибину соціального конфлікту на основі п'яти взаємопов'язаних параметрів: інтенсивності протистояння, тривалості конфлікту, рівня поляризації сторін, структурованості конфліктуючих груп і масштабів соціального впливу.

Розрахунок ІГК здійснюється за формулою:

$$\text{ІГК} = \frac{\text{ІК} + \text{ТК} + \text{ПС} + \text{СК} + \text{ВС}}{5}$$

де ІК – інтенсивність конфлікту, ТК – його тривалість, ПС – рівень поляризації сторін, СК – структурованість учасників, ВС – соціальний вплив конфлікту. Значення кожного параметра оцінюється на шкалі від 1 до 10. Отримане середнє значення дозволяє віднести конфлікт до однієї з категорій за

рівнем глибини. Особливістю запропонованого підходу є його міждисциплінарна природа. У процесі вимірювання індексу використовуються соціологічні методи (опитування, фокус-групи, експертні інтерв'ю), інформаційно-аналітичні (контент-аналіз ЗМІ та соціальних мереж), статистичні (оцінка конфліктних подій, економічних і демографічних наслідків) та правозахисні (моніторинг порушень прав людини). Таке поєднання дозволяє уникнути одновимірності аналізу та сформуванню повніше уявлення про природу конфлікту.

Глибина соціального конфлікту в межах цієї методики не є сталою величиною. Вона змінюється залежно від зовнішніх і внутрішніх чинників, таких як політичні рішення, економічна ситуація, вплив медіа чи міжнародний контекст. Відтак інтегральна модель повинна бути адаптивною та відкритою до змін, що відображає динамічну природу самого конфлікту.

Аналітичну цінність моделі посилює аналіз взаємозв'язків між її складовими. Наприклад, зростання поляризації в суспільстві часто супроводжується підвищенням інтенсивності конфлікту, тоді як тривалість конфлікту може прямо залежати від ступеня організованості його сторін. Ці зв'язки можуть бути виражені через коефіцієнти впливу, як показано в таблиці.

Запровадження інтегрального підходу до оцінки соціальних конфліктів має значний потенціал для практичного застосування. Зокрема, у сфері публічного управління це дозволяє своєчасно ідентифікувати регіони або групи з підвищеним ризиком соціальної дестабілізації. У сфері політичного аналізу – прогнозувати наслідки політичних рішень. У соціології – розкривати динаміку напруження в суспільстві. У конфліктології – формувати базу для розробки ефективних механізмів медіації, посередництва та примирення.

Таким чином, інтегральний індекс глибини конфлікту є не лише зручним інструментом аналітики, але й важливою концептуальною категорією, що дозволяє перейти від описового до вимірюваного розуміння соціального конфлікту. Його впровадження сприяє посиленню наукової обґрунтованості у сфері управління конфліктами, забезпечуючи кращу прогнозованість, керованість і контроль над соціальними процесами, що загрожують стабільності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Ачкасова Л. М., Водолажська Т. О., Бекетов Ю. О. Управління конфліктами на підприємстві. *Економіка транспортного комплексу*. 2022. № 40. С. 22-31.

-
2. Біловодська О. А., Кириченко Т. В. Управління конфліктами в системі управління людським потенціалом підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 177-182.
 3. Казначеева С. Н., Бистрова Н. В., Казначеев Д. А. До питання про управління конфліктами в організації. *Інноваційна економіка: перспективи розвитку і вдосконалення*. 2019. № 6. С. 36-42.
 4. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 6(20). С. 76-84.
 5. Крива О. Й. Управління конфліктами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств. URL: http://vlp.com.ua/files/52_0.pdf
 6. Мантур-Чубата О. С., Сайко А. М. Особливості управління конфліктами в трудовому колективі. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 23. С. 230-233.
 7. Мороз О. О. Теорія конфліктів у контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2020. 256 с.
 8. Позднякова Л. О., Гриценко Н. В. Управління конфліктами : конспект лекцій. Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2018. 75 с.
 9. Сазонова Т. О., Михайлова О. В. Формування стратегії управління конфліктами організації в умовах сучасного бізнес-середовища. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 539-542.
 10. Шульженко І. В., Сарафанніков В. В., Собакар С. В. Роль керівника в управлінні конфліктами на підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 670-673.
 11. Сорока, О., & Близнюк, О. (2023). Управління конфліктними ситуаціями в сучасних організаціях. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-139>
 12. Yankovoi, R., Stadniichuk, R., Zhosan, H., Garafonova, O., Biriukov, I. *Innovative transformation of a financial institution in the context of digitalisation and its impact on social conflict management Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*This link is disabled., 2024, 2(55), pp. 75–88 DOI: 10.55643/fcaptp.2.55.2024.4386